

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskoleväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom universiteten höjs enligt lagen om utveckling av högskoleväsendet det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 1997—2000 årligen med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningssutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna. Det föreslås att lagen ändras från ingången av år 2002

så att en motsvarande årlig förhöjning görs också i fortsättningen. Dessutom föreslås en bestämmelse om att anslaget höjs med minst 40 miljoner euro år 2002, med minst 30 miljoner euro år 2003 och med minst 20 miljoner euro år 2004.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2002.

MOTIVERING

1. Inledning

Under den period lagstiftningen om utveckling av högskoleväsendet varit i kraft har universiteten kraftigt utvidgat sin verksamhet medan styrningen av verksamheten har genomgått förändringar. Universitetens beslutanderätt har utökats. Det har skett en övergång från detaljerad budgetstyrning till resultatstyrning där sambandet mellan målen och anslagen för verksamheten betonas. Kvaliteten på universitetens verksamhet har beaktats så att en del av anslagen fördelats på basis av resultaten.

I det nuvarande regeringsprogrammet förutsätts att utvecklingen av basfinansieringen till universiteten säkerställs genom lagstiftning också efter 2000. I detta sammanhang blir det också nödvändigt att bedöma de förändringar som skett i verksamhetens omfattning vid universiteten och i universitetens sätt att arbeta.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Lagen om utveckling av högskoleväsendet (1052/1986), nedan *utvecklingslagen*, gäller följande universitet: Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet, Uleåborgs universitet, Joensuu universitet, Kuopio universitet, Åbo universitet, Tammerfors universitet, Åbo Akademi, Vasa universitet, Lapplands universitet, Tekniska högskolan, Tammerfors tekniska högskola, Villmanstrands tekniska högskola, Helsingfors handelshögskola, Svenska handelshögskolan, Åbo handelshögskola, Konstindustriella högskolan, Sibelius-Akademien, Teaterhögskolan och Bildkonstakademien.

När utvecklingslagen gavs tryggades, genom dess 3 § realnivån på universitetsanslagen under åren 1987—1996 på följande sätt: "För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom högskolorna skall de sammanlagda anslag som anvisas högskoleväsendet i statsförslagen under 1987—1996 årligen höjas med ett belopp som minst motsvarar stegringen i kostnadsnivån." Senare beslöt riksdagen att utvecklingslagens 3 § inte gäller under åren 1993 och 1994.

Genom en lag som gavs 1996 fick utvecklingslagens 3 § fortsatt giltighet för åren 1997—2000, och paragrafen fick nu följande lydelse: "För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom universiteten skall det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 1997—2000 årligen höjas med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningsutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna."

2.2. Anslagsutvecklingen

Universitetsanslagen har reellt ökat något från år 1991 till år 1999. År 1991 utgjorde realnivån på universitetsanslagen (universitetens omkostnader och universitetsväsendets gemensamma utgifter) 4 828 milj. mark räknat i 1999 års penningvärde. År 1999 var anslagen sammanlagt 4 957 milj. mark. Om man beaktar expansionen i verksamheten har universitetsanslagen under åren 1991—1999 sjunkit med 13 procent per nya studerande och med 30 procent per det sammanlagda antalet magister- och doktorsexamina.

Med tanke på jämförbarheten har siffrorna i bokslutet korrigerats med beaktande av de verkningar som de budgettekniska ändringarna haft på anslagen. Anslagen för år 1991 har korrigerats så att de motsvarar den nuvarande nettobudgeteringen och de förändringar som föranletts av arrangemangen inom fastighetsförvaltningen har dragits av från anslagen. Anslagen för år 1991 har omvandlats till penningvärdet år 1999 med utnyttjande av ett index där löntagarnas förtjänstnivåindex (statliga sektorn) har vägningen 2/3 och partiprisindex vägningen 1/3.

Stegringen i kostnadsnivån har under 1990-talet kompenseras i fråga om löneutgifterna, men exempelvis den kraftiga ökningen i lokalkostnaderna och andra ökningar i kostnadsnivån har inte beaktats till fullo. Riksomfattande program och andra riksomfattande funktioner som bidrar till att genomföra regeringsprogrammet har i huvudsak finansierats genom omfördelning av universitetens resurser. De faktiska anslagsökningarna har i

stor utsträckning varit bundna till projekt och belastar för sin del universitetens basresurser. Till följd av denna utveckling har omfattningen av de omkostnader som är avsedda för universitetens egentliga verksamhet och som inte allokaterats på förhand hela tiden krympt, vilket medfört problem för universitetens basfunktioner.

2.3. Extern finansiering

Med universitetens externa finansiering har avsetts finansieringsformer som kompletterar den egentliga budgetfinansieringen. Exempel på sådana är avgiftsbelagd verksamhet, samfinansierad verksamhet och donationer.

Den externa finansieringen har ansetts stärka universitetens samhällliga och regionala roll. Utgångspunkten har varit att finansieringen skall stödja universitetets övriga verksamhet och vara utbildningspolitiskt och samarbetsmässigt ändamålsenlig. Den externa finansieringen är dock kompletterande. För utförandet av universitetens grundläggande uppgifter är den direkta budgetfinansieringen av primär betydelse. Universitetet har själva kunnat avgöra finansieringens omfattning och gränserna för var den sätts in. I universitetens resultatavtal avtalas om inkomst- och lönsamhetsmålen för den avgiftsbelagda verksamhet som sker på företagsekonomiska grunder. I fråga om den offentligt rättsliga avgiftsbelagda verksamheten har inga mål uppställts. Genom beslut av ministeriet har bestämmelser getts om de avgifter som tas ut. Utgångspunkten är dock att kostnaderna för verksamheten skall täckas.

I samfinansierade projekt betalar finansiären endast en del av kostnaderna. Universitetet svarar i allmänhet bara för arbetet inom tjänsten, lokalerna samt de allmänna kostnaderna och kapitalkostnaderna. I samfinansierad verksamhet deltar normalt sådana inhemska och utländska instanser till vilkas uppgifter hör att stödja vetenskap eller utvecklingsverksamhet. Med hjälp av samfinansiering kan man avsevärt utveckla universitetens verksamhet, men samtidigt förbrukar samfinansieringen resurser som reserverats för andra funktioner vid universitetet.

2.4. Internationell jämförelse

Internationellt jämförs utgifterna i utbildningssystemet utgående från utbildningsut-

gifternas andel av bruttonationalprodukten. En jämförelse mellan olika länder försvåras av att finansieringssystemen är så olika. I Finland t.ex. omfattar utbildningsutgifterna också utgifterna för universitetens forskningsverksamhet.

I de senaste internationella jämförelserna av utbildningsutgifterna har uppgifterna om universitetssektorn inte skilts från annan utbildning på högre nivå. När det gäller utgifterna för utbildning på högre nivå var utbildningsutgifternas andel av bruttonationalprodukten både i Finland och i de övriga länderna inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD-länderna) år 1997 i genomsnitt 1,7 procent.

2.5. Bedömning av nuläget

Från 1991 till 2000 har universitetens verksamhet expanderat kraftigt. Antalet magisterexamina har vuxit med 37 procent, dvs. från 8 410 examina år 1991 till 11 515 examina år 2000 medan doktorsexamina ökat med 121 procent från 524 examina till 1 156 examina. Antalet nya studerande har vuxit med 26 procent, dvs. från 17 150 till 21 646 studerande. I antalet ingår också de studerande som antagits till program för examensinriktad fortbildning med tanke på informationsindustrin. Det totala antalet studerande har under motsvarande tid vuxit med 36 procent, dvs. från 115 573 till 157 195 studerande.

När man jämför anslagsutvecklingen som helhet med den expanderade verksamheten visar alla indikatorer att universitetens anslagsutveckling har varit sjunkande. En jämförelse med det totala antalet studerande kan kritiseras för att de totala studietiderna i Finland är långa och att förhållandet mellan inskrivna och utexaminerade är lågt. Bruttomediantiden för avläggande av högre kandidatexamina har under hela 1990-talet varit 6,5 år medan den normativa studietiden är 5 år (inom medicin och veterinärmedicin 6 år). Förklarande faktorer är bl.a. arbete vid sidan av studierna och en önskan att försäkra sig om en plats i arbetslivet genom att ta betydligt fler studieveckor i examen än vad som anges som norm. Det har dock under 1990-talet skett en betydlig effektivisering, eftersom koefficienten för utexaminerade stigit från 62 procent under 1991—1993 till 69 procent under åren 1998—2000. Av ovan angivna skäl kan en jämförelse med antalet examina och antalet nya studerande ses som ett bättre

kriterium än det totala antalet studerande. Under den ekonomiska krisen under början av 1990-talet anpassade universiteten sin verksamhet till den allt knappare budgetramen utöver de egentliga anslagsnedskärningarna genom att vidta åtgärder för strukturell utveckling och genom att utöka den finansieringsandel som står utanför budgeten. Det var inte möjligt att gå fram helt rationellt när sparåtgärderna sattes in, vilket en långsiktig utveckling av universiteten hade förutsatt. Två tredjedelar av universitetens utgifter är löneutgifter och att minska på personalen i universiteten är svårt. Trots detta tillgrepp universiteten också permitteringar och uppsägningar. Sparåtgärderna riktade sig dock synnerligen kraftigt mot andra omkostnader. I synnerhet biblioteks- och utrustningsanskaffningarna måste minskas. Samtidigt är universiteten verksamma i en omgivning där den snabba teknologiska utvecklingen och forskningsverksamhetens expansion lett till att bl.a. utrustningen, de datatekniska hjälpmedlen och datakommunikationerna måste förnyas i allt snabbare takt.

Den praxis med reservationsanslag som tagits i bruk i samband med omkostnadsbudgeteringen underlättade för sin del universitetens anpassning till den föränderliga omvärlden och den ekonomiska utvecklingen.

Undervisningsministeriet inledde år 1991 ett strukturellt utvecklingsarbete gällande universiteten. Till följd av detta fastställde statsrådet ett åtgärdsprogram för åren 1993—1996 som ett led i planen för utveckling av utbildningen och av forskningen vid universiteten. Vid sidan av

åtgärdsprogrammet har universiteten aktivt vidtagit egna åtgärder för strukturell utveckling och omfördelat resurserna för förvaltningen och stödåtgärderna till universitetens grundläggande uppgifter. En totaluppskattning är att universiteten via den strukturella utvecklingen har frigjort ca 250 milj. finansieringsanslag som fördelas för universitetens budgetfinansiering utgjorde år 2000 sammanlagt 3 342 milj. mark, dvs. 36 procent av universitetens totalfinansiering. Från 1991 har den externa finansieringen ökat med 2 104 milj. mark. Över hälften av finansieringen är forskningsfinansiering. De mest betydande finansiärerna är Finlands Akademi och Teknologiska utvecklingscentralen. Den externa finansieringen är till sin natur verksamhetsbunden och medför ingen ökning av universitetens basresurser. I många fall förut-

sätter detta en satsning av universitetets basresurser bl.a. i fråga om de allmänna kostnaderna. Vid de resultatdiskussioner som förts med universiteten har avtalats att den externa finansieringen i mån av möjlighet skall utvecklas så att den starkare än förut stöder universitetens profilering och fokuseringar och på så sätt ger upphov till synergieffekter när det gäller universitetens basfunktioner.

Kostnadsuppföljningen och kostnadsmedvetenheten vid universiteten har utvecklats under hela 1990-talet i syfte att förbättra lönsamheten och effektiviteten i verksamheten. Denna utveckling har förstärkts av de resultatdiskussioner som togs i bruk 1994 och den gradvisa övergång till kalkylerad finansiering baserad på verksamhetens mål som inleddes 1997. I den externa verksamheten har man arbetat för att prissättningen bättre skall motsvara kostnaderna och uppställt lönsamhets- och resultatmål för verksamheten.

3. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

3.1. Mål och medel

Enligt universitetslagen (645/1997) har universiteten till uppgift att främja den fria forskningen och den vetenskapliga och konstnärliga bildningen samt meddela den högsta undervisningen. När det gäller de finländska universitetens uppgift har särskild vikt lagts vid grundforskningens betydelse vid produktionen av nya innovationer. Innovationssystemets kvalitet och funktionsförmåga anses för närvarande i industriländerna som en avgörande faktor för konkurrenskraften. Utvecklingen under 1990-talet har lett till att den ekonomiska tillväxten inte enbart är beroende av naturliga produktionsfaktorer. I och med de informationsintensiva branscherna och den teknologiska utvecklingen har det mänskliga kunskapskapitalet fått ökad betydelse som produktionsfaktor. Alla utvecklade industriländer är med i en omvandlingsprocess där man försöker övergå från en resursbaserad ekonomi till en innovations- och kompetensbaserad ekonomi. Många länder har satsat mycket kraftigt på forsknings- och utvecklingsverksamhet.

I den av handels- och industriministeriet 1993 publicerade nationella industristrategin konstaterades att undersökningar visar att den nationalekonomiska avkastningen från utbildningsinvesteringarna vanligen har kon-

staterats överstiga de traditionella realinvesteringarnas avkastning. För att en produktivitetsökning skall uppstå måste dock den utbildade arbetskraften styras på ett för ekonomin effektivt sätt.

Utvecklingen av det finländska samhället utgår från tanken att ekonomisk tillväxt och samhälllig stabilitet utgör en central förutsättning för välfärd. I det nationella innovationssystemet intar forskningen, teknologin och produktutvecklingen samt utbildningen en nyckelställning. Med tanke på innovationssystemets funktion är det viktigt att dess delområden utvecklas i balans sinsemellan. Styrkan i det finländska innovationssystemet kan anses vara bl.a. samarbetet mellan företagen och universiteten, forskningens ekonomiska resurser samt utvecklingen inom och utnyttjandet av teknologin, i vilka IMD (International Institute for Management Development) har klassat Finland som ett av de ledande länderna.

Det finländska innovationssystemet har utvecklats konsekvent under 1990-talet. Mycket avgörande med tanke på vår konkurrenskraft är den medvetna höjningen av forsknings- och utvecklingsarbetets bruttonationalproduktandel till en god internationell nivå, dvs. till 2,87 procent i slutet av 1998. Den forskningsinriktade strategi som genomförts i universiteten och den därtill anslutna spetsenhetspolitiken har skapat gynnsamma förutsättningar för forskning och konstnärlig verksamhet och därigenom för utvecklingen av vår internationella konkurrenskraft. Man kan också säga att Finland exceptionellt väl har förmått utnyttja de möjligheter som tillväxten inom de informationsintensiva branscherna erbjuder.

Statsmakten har till uppgift att trygga tillgången till utbildad arbetskraft och behövlig kompetens samt se till att det andliga kapitalet utökas. Av denna anledning skall universitets- och forskarutbildning kunna erbjudas en tillräckligt stor grupp av åldersklassen. Enligt universitetslagen är den undervisning som leder till högskoleexamen avgiftsfri för de studerande. För att undervisningen skall kunna ordnas behövs således finansiering från samhällets sida.

Tillväxten inom de informationsintensiva branscherna framhäver universitetsutbildningens betydelse. För att kunna svara på de utmaningar som den snabba utvecklingen ställer måste universiteten ha tillgång till tidsenliga och kvalitativa basförutsättningar

för forskning och undervisning; utrustning, lokaler, lärare och annan personal.

Universitetsutbildningen måste smidigt kunna riktas till sådana områden där det uppstår särskilda behov. Ett bra exempel på detta är informationsindustriprogrammet och programmet för utveckling av lärarutbildningen som är under beredning. Universiteten skall också ha vidareutbildning och fortbildning som utgår från näringslivets och det övriga samhällets behov. Likaså skall universiteten ha beredskap att ända sina profilerings- och fokuseringsområden i forskningsverksamheten.

Att upprätthålla och förnya det nuvarande kunskapskapitalet, att skapa innovationer och hålla sig kvar på tillväxtens väg förutsätter satsningar på grundforskningen och forskarutbildningen. När ny kunskap föds och kraven på kunskap och kunnande ständigt förändras får en högklassig utbildning en allt större betydelse vid sidan av forskningen. Man måste kunna ge kunskaper och färdigheter för uppgifter som i dag ännu är fullständigt okända. Det utbildningen producerar bildar det mänskliga baskapitalet för framtida forsknings- och utvecklingsarbete och produktiv verksamhet.

I den internationella utvecklingen är det viktigt att bevara och utveckla den nationella identiteten och att värna om och bygga på det kulturella arvet. Detta förutsätter satsningar också på sådan verksamhet som inte nödvändigtvis syns som stora tillväxtsiffror i produktionsverksamheten, men som skapar grunden för den andliga och kulturella utvecklingen. Det gäller att också i framtiden sörja för att de etiska värden som hänför sig till utbildning och forskning bevaras.

I universitetens verksamhet i dag har den ökade externa forskningsfinansieringen utvecklat universitetens forskningssamarbete men samtidigt ökat trycket på universitetens grundläggande infrastruktur. Satsningen på forskningen och forskarutbildningssystemet har framhävt forskningens betydelse och effektiviserat innovationsverksamheten, men samtidigt borde man i växande grad sörja för att den grundläggande infrastrukturen utvecklas också för den utbildning som fungerar som växtunderlag för forskningsverksamheten. Universiteten har utfört ett strukturellt utvecklingsarbete och styrt resurser till insatsområden. Det är viktigt att den tillväxt som skett i universitetsväsendets verksamhet i tillräcklig grad kunde återspeg-

las också i universitetens anslag och att universitetens interna fokuseringar kunde stärkas med offentlig finansiering.

Statsekonomin har varit kärv under de senaste åren. Den ekonomiska utvecklingen fortsätter på samma sätt också i början av 2000-talet. De statsekonomiska åtgärderna riktas framför allt till skötseln av statsskulden. I och med att det ekonomiska spelrummet är litet blir man tvungen att prioritera något alternativ. I denna utveckling är det ändamålsenligt att betona de faktorer som hjälper Finland att hålla sig kvar på den ekonomiska tillväxtens väg.

Ställningstagandet i regeringsprogrammet om att universitetens basfinansiering skall säkerställas genom lagstiftning skall betraktas som en tyngdpunktprioritering vid anslagsfördelningen. Genom lagstiftning undviker man de kortsiktiga svängningar som konjunkturväxlingar förorsakar och skapar förutsättningar för ett långsiktigt och stabilt utvecklingsarbete i universitetens verksamhet, vilket är nödvändigt också med tanke på ett effektivt och fungerande innovationssystem.

Enligt regeringsprogrammet säkerställs utvecklingen av basfinansieringen till universitetet också i fortsättningen genom lagstiftning. Regeringsprogrammet måste anses förutsätta att åtminstone realnivån på universitetens omkostnader säkerställs genom lagstiftning.

Genom den föreslagna ändringen av utvecklingslagen tryggas realnivån på universitetens omkostnader så att ändringar i verksamheten kan beaktas i tillräcklig utsträckning.

3.2. Föreslagna ändringar

För att realnivån på universitetsanslagen skall tryggas föreslås att 3 § i utvecklingslagen ändras. Enligt paragrafen höjs årligen det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningsutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna. Det föreslås att paragrafen ändras så att en motsvarande årlig förhöjning görs även i fortsättningen under åren 2002—2005.

Vidare föreslås i 3 § utvecklingslagen en bestämmelse enligt vilken det anslag som anvisats universitetens verksamhet höjs med minst 40 miljoner euro år 2002, med minst 30 miljoner euro år 2003 och med minst 20

miljoner euro år 2004.

4. Propositionens verkningar

Genom den föreslagna lagen skall den kommande utvecklingen i universitetsanslagen tryggas. Anslaget för universitetens verksamhet skall åren 2002—2005 utökas med ett belopp som motsvarar den allmänna löneutvecklingen samt dessutom under åren 2002—2004 med höjningar som utgör minst 40 miljoner euro år 2002, minst 30 miljoner euro år 2003 och minst 20 miljoner euro år 2004.

De löneförhöjningar för åren 2001 och 2002 som hänför sig till statens tjänste- och kollektivavtal har beräknats utgöra ca 46 miljoner euro i universitetens omkostnader. År 2002 ökar universitetens omkostnader med sammanlagt ca 86 miljoner euro jämfört med budgeten för 2001.

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation eller personal.

5. Beredningen av ärendet

5.1. Riksdagens uttalanden och andra ställningstaganden

På flera olika håll har man varit bekymrad över universitetens anslag och haft som mål att trygga tillräckliga anslag och smidigare sätt att använda dem. Universitetsrektorerna har som sin ståndpunkt föreslagit att universitetsanslagen höjs med en miljard mark. Universitetet har dessutom önskat att anslagen smidigare än förut kunde användas också under de år som följer efter det egentliga budgetåret. I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 1999 gav riksdagen ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att den nya planen för utveckling av utbildningen och forskningen bereds med fokusering på tryggandet av universitetens basfinansiering. När riksdagen godkände budgeten för 2000 förutsatte den att underskottet i universitetens basresurser rättas till under innevarande valperiod.

I programmet för den sittande regeringen anges målet att nivån på universitetsanslagen fortfarande skall tryggas genom separat lagstiftning.

I regeringsprogrammet konstateras att "Ökade resurser inom utbildning, forskning och produktutveckling gagnar den ekonomiska

utvecklingen och uppmuntrar både ungdomar och vuxna att kontinuerligt förbättra sina kunskaper och färdigheter."

"Finlands och finländarnas framtid är starkt beroende av kompetensen och av förmågan att utnyttja kompetensen och skapa nya innovationer. Ett höjande av hela befolkningens kompetensnivå stöder Finlands utveckling som ett kulturfolk samt Finlands konkurrensförmåga."

"Utvecklingen av universitetens basfinansiering säkerställs fortsättningsvis genom lagstiftningen och en avgiftsfri grundundervisning tryggas. Universitetet utvecklas så att de kan svara för en högklassig grundundervisning, forskarutbildning och vetenskaplig forskning. Inom ramen för universitetens självstyrelse stöds en strukturell utveckling och de resurser som frigörs sätts in på tyngdpunktsområdena. Förutsättningarna för grundstudier och studier för påbyggnadsexamina utvecklas så att den tid som behövs för att avlägga examina blir kortare. Resultatstyrningssystemet utvecklas".

I undervisningsministeriets utvecklingsplan Utbildning och forskning åren 1999—2004 konstateras följande i fråga om tryggheten av basfinansieringen:

"Under planeringsperioden utvecklas grundundervisningen, forskarutbildningen, grundforskningen och den tillämpade forskningen samt den konstnärliga verksamheten vid universitetet som helhet så att universitetsutbildningens kontakter till den senaste vetenskapliga kunskapen och kunnandet förstärks. Kunnandet när det gäller affärsverksamhet förstärks.

För att universitetet skall kunna bedriva sitt arbete på lång sikt säkerställs basfinansieringens utveckling. Sambandet mellan målen för universitetsväsendet och anslagen förbättras på så sätt att nya uppgifter samt utvidgning av utbildningen och forskningen även ökar budgetfinansieringen i motsvarande grad.

Utvecklingen av basfinansieringen till universitetet säkerställs genom lagstiftning".

I publikationen Katsaus 2000, utgiven av Statens råd för vetenskap och teknologi, konstateras följande om utmaningarna i fråga om kunskap och kompetens:

"Basförutsättningarna för universitetens forskningsverksamhet och forskarutbildning måste förbättras så att forskningsmiljöerna ytterligare förstärks och deras materiella förutsättningar utvecklas.

Kompetensgrunden måste kontinuerligt förstärkas för att det skall vara möjligt att utnyttja den på ett hållbart sätt med vidsträckta verkningar också i framtiden. En avgörande faktor i detta avseende är att universitetens verksamhet och basförutsättningarna för den utvecklas.

När utvärderingen bygger på strävan att utveckla Finland till ett samhälle byggt på kunskap och kompetens är det motiverat att säga att universitetet borde ha mer offentlig basfinansiering till sitt förfogande för att producera kunskap och kompetens."

5.2. Beredningen av propositionen

Undervisningsministeriet tillsatte den 6 september 1999 en arbetsgrupp med uppgift att bereda lagstiftning i syfte att trygga universitetens basfinansiering efter år 2000. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet på basis av arbetsgruppens förslag. Alla universitet har blivit ombedda att avge utlåtande om propositionen. Också Finlands Studentkårers förbund och vissa studentkårer samt Forskarförbundet gav ett utlåtande i ärendet. I alla utlåtanden har man förhållit sig positivt till huvudprinciperna i propositionen. De ändringsförslag som framförts har i mån av möjlighet beaktats.

6. Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskoleväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1986 om utveckling av högskoleväsendet (1052/1986) 3 §, sådant detta lagrum lyder i lag 943/1996, som följer:

3 §

Anslagen för högskoleväsendet

För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom universiteten skall det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 2002—2005 justeras så som bestäms i denna paragraf.

Anslaget för finansåret 2002 och för de därpå följande finansåren dimensioneras genom att det anslag som anvisats det innevarande fi-

ansåret höjs med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningsutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna.

Dessutom höjs anslaget med minst 40 miljoner euro år 2002, med minst 30 miljoner euro år 2003 och med minst 20 miljoner euro år 2004.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 11 april 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Maija Rask*

Lag

om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskoleväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 december 1986 om utveckling av högskoleväsendet (1052/1986) 3 §,
sådant detta lagrum lyder i lag 943/1996, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Anslagen för högskoleväsendet

För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom universiteten skall det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 1997—2000 årligen höjas med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningsutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna.

Föreslagen lydelse

3 §

Anslagen för högskoleväsendet

För att säkra en effektiv och resultatrik verksamhet inom universiteten skall det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 2002—2005 justeras så som bestäms i denna paragraf.

Anslaget för finansåret 2002 och för de därpå följande finansåren dimensioneras genom att det anslag som anvisats det innevarande finansåret höjs med ett belopp som minst motsvarar den ökning av avlöningsutgifterna som föranleds av statens avtalsuppgörelser på centralnivå om lönerna.

Dessutom höjs anslaget med minst 40 miljoner euro år 2002, med minst 30 miljoner euro år 2003 och med minst 20 miljoner euro år 2004.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
